

УДК:[796.077.5/378.018/355.241.221]

Володимир ТЕМЧЕНКО

Надія АВДАСЬОВА

Леонід АКІНІН

Анастасія КОЛЕНЧЕНКО

Катерина ЧУПІР

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ЗАЛУЧЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ОНЛАЙН ЗАНЯТЬ СПОРТИВНО ОРІЄНТОВАНИМ ФІЗИЧНИМ ВИХОВАННЯМ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

***Анотація.** У статті проводиться аналітичний огляд можливостей застосування інформаційно-комунікаційних технологій для організації спортивно орієнтованого фізичного виховання здобувачів вищої освіти. Метою дослідження є проведення аналізу залучення здобувачів вищої освіти до занять спортивно орієнтованим фізичним вихованням з використанням інформаційно-комунікаційних технологій під час воєнного стану.*

***Ключові слова:** спортивно орієнтоване фізичне виховання, університет, студент, інформаційно-комунікаційні технології.*

***Abstract.** The article provides an analytical review of the possibilities of using information and communication technologies for the organization of sports-oriented physical education of students of higher education. The purpose of the study is to analyze the involvement of higher education students in sports-oriented physical education with the use of information and communication technologies during martial law.*

***Keywords:** sports-oriented physical education, university, student, information and communication technologies.*

Вступ. Навчальна дисципліна «Фізичне виховання» у більшості закладів вищої освіти внаслідок реформування вищої освіти переведена до розряду факультативних дисциплін за вибором здобувачів вищої освіти. Наразі при організації навчально-тренувального процесу та комплектації навчальних груп вкрай необхідне впровадження та активне застосування інформаційно-комунікаційних технологій, які дозволяють не тільки визначати зацікавленість здобувачів вищої освіти до занять певним видом спорту (рухової активності), а й безпосередньо залучати їх до навчально-тренувального процесу [4].

В умовах воєнного стану, коли студенти масово виїхали з місць, де знаходяться заклади вищої освіти, забезпечення рухової активності має важливе значення. Для формування навчальних груп фізичного виховання, безпосередньої організації та проведення навчального процесу необхідно застосовувати не лише нові форми організації освітнього процесу, а й нові форми, засоби та способи залучення студентської молоді до занять фізично активністю[2]. Один з найбільш поширених у використанні для дистанційного навчання є сервіси Google, які містять багато інструментів, орієнтованих на мережеву взаємодію людей. Для освіти у цьому середовищі важливі можливості спілкування та співпраці. Ці сервіси можуть бути корисними як для індивідуальної, так і для сумісної діяльності.

З початком повномасштабної військової агресії навчальна дисципліна «Фізичне виховання» переживає складний процес адаптації до роботи в нових умовах. На думку багатьох науковців традиційна система фізичного виховання у закладах вищої освіти, змістовна частина якої побудована на суворій регламентації й авторитарності освітнього процесу, наразі потребує впровадження нових напрямків організації занять з фізичної культури та нових методів їх проведення, зокрема дистанційно із застосуванням новітніх інформаційних технологій [8].

Сучасні тенденції розвитку освіти передбачають переведення процесу дистанційного навчання на новий технологічний рівень з активним використанням інформаційних технологій. Такий підхід, на думку дослідників, є беззаперечною умовою підвищення якості освіти [7].

В. С. Ашанін, Л. В. Філенко, І. Ю. Філенко та Г. С. Полторацька зазначають, що якщо студент буде бачити на своєму телефоні чи планшеті, які вправи виконувати та навіщо, то він буде більш свідомо та зацікавлено підходити до процесу фізичної культури як на практичних заняттях, так і під час виконання самостійних фізичних вправ [1].

На думку Тимченко Г.М., Літвінової А.М., Закревського А.М. та Левчука В.Г. [5] одним із можливих шляхів вирішення питання навчання основам здорового способу життя є реалізація навчання здоров'ю крізь інформаційно-цифрову компетентність, яка передбачає впевнене, а водночас критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні. Основи програмування, алгоритмічне мислення, роботи з базами даних, інформаційна й медіа-грамотність, навички безпеки в інтернеті та кібербезпеки є одними із базових трендів сучасності, особливо крізь призму компетентності студентів «Уміння навчатися впродовж життя», яка визначена як здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових вмінь і навичок, вміння визначати навчальні цілі та способи їх досягнення, вибудовувати свою навчальну траєкторію, оцінювати власні результати навчання і становить основу освіти та навчання впродовж життя.

Пріоритетним завданням сучасного викладача, на думку Петренка Ю.М., Петренко Ю.І., Дудника Ю.М. та Чернишова В.О., є застосування інформаційно-комунікаційних технологій навчання у процесі підготовки здобувачів вищої освіти та при формуванні у них професійних компетентностей [3].

Olkhovy O.M., Petrenko Y.M., Temchenko V.A., та Timchenko A.N. [9] звертають увагу на необхідність проведення детального та різноманітного вивчення організації навчального процесу з дисципліни «Фізичне виховання» з урахуванням цілеспрямованості та ефективності впровадження інформаційних технологій, напрацювання конкретної методики їхнього застосування та створення принципово нової моделі освітнього процесу з фізичного виховання. При цьому масова комп'ютеризація закладів вищої освіти формує доцільність роботи у напрямку залучення здобувачів вищої освіти до різноманітних форм фізичного виховання, рухової активності з широким використанням в освітньому процесі інформаційно-комунікативних технологій.

Проблема залучення інформаційних технологій у навчальний та навчально-тренувальний процес студентів, як вважають Філенко Л.В та Несен О.О., обумовлена постійно зростаючими вимогами до рівня підготовленості спортсменів та останніми тенденціями комп'ютеризації сфери фізичного виховання та спорту [6].

Мета та завдання дослідження: провести аналіз залучення здобувачів вищої освіти на заняття спортивно орієнтованим фізичним вихованням з використанням інформаційно-комунікаційних технологій під час воєнного стану.

Матеріал і методи дослідження: У дослідженні взяли участь 828 здобувачів вищої освіти Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна (денна дистанційна форма навчання). Методи дослідження: огляд сучасної літератури за темою дослідження, педагогічний експеримент, методи математичної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення. Під час воєнного стану освітній процес, і, зокрема, навчальну дисципліну «Фізичне виховання», в Каразінському університеті проводиться у формі дистанційних занять. Як і раніше, в університеті використовується спортивно орієнтоване фізичне

виховання, при якому здобувач вищої освіти має можливість обрати один або декілька видів спорту (рухової активності) для оздоровлення та вдосконалення спортивної майстерності. Для студентів, які мають достатню спортивну підготовленість, організовано заняття у спортивних секціях.

Інформацію про можливості спортивно орієнтованого фізичного виховання здобувачі вищої освіти отримують через сайти і сторінки у соціальних мережах університету та органів студентського самоврядування. Залучення студентів на заняття проводиться за допомогою Google-форми, доступної з будь-якого комунікаційного пристрою: комп'ютеру, ноутбуку, смартфона, планшету тощо. Реєстраційна форма прикріплена до корпоративної адреси електронної пошти кафедри фізичного виховання та спорту, що надає можливість оперативно отримувати та обробляти дані.

У 2022/2023 навчальному році 828 здобувачів вищої освіти скористалися електронною реєстрацією на заняття зі спортивно орієнтованого фізичного виховання в Каразінському університеті (таблиця 1).

Таблиця 1.

Кількість здобувачів вищої освіти
Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна,
які займалися спортивно орієнтованим фізичним вихованням
у 2022/2023 навчальному році

№ з/п	Вид спорту (рухової активності)	Фізичне виховання	Спортивні секції	Разом
1	Аеробіка та фітнес	189		189
2	Атлетизм	230		230
3	Бадмінтон	14	15	29
4	Волейбол	106	44	140
7	Кросфіт	40		40
5	Пауерліфтинг		23	23
6	Стрільба з лука	26	24	50
7	Футзал	43	20	63
8	Чирлідінг	29	25	54
Разом:		677	151	828

Можна констатувати, що кількість студентів, які займаються фізичною культурою та спортом в університеті після початку війни, значно зменшилась у порівнянні з попередніми навчальними роками.

Висновки. В результаті проведеного аналізу літературних джерел та науково-практичних розробок було зроблено висновок, що застосування інформаційних технологій для фізичного виховання здобувачів вищої освіти підчас проведення освітнього процесу в умовах воєнного стану є поширеними і використовуються багатьма закладами вищої освіти.

Дослідження показало, що кількість студентів, які займаються фізичною культурою та спортом в Каразінському університеті після початку війни, значно зменшилась у порівнянні з попередніми навчальними роками.

Перспективи подальших досліджень. У подальшому передбачається проведення дослідження дистанційних курсів, які застосовуються для забезпечення освітнього процесу з навчальної дисципліни «Фізичне виховання», та визначення їхньої ефективності при спортивно орієнтованому фізичному вихованні здобувачів вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ашанін, В.С., Філенко, Л.В., Філенко, І.Ю., Полторацька, Г.С. (2017). Оптимізація засобів фізичного виховання при підготовці учнів та студентів 15-17 років з використанням інформаційних технологій. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки, 146. 3-7.
2. Єрмаков, С.С., Кривенцова, І.В. (2015). Перспективи розвитку навчальної дисципліни «Фізичне виховання» у вищих навчальних закладах України. Педагогіка та психологія : збірник наукових праць / за заг. ред. академіка І. Ф. Прокопенка, проф. С. Т. Золотухіної. – Харків : Вид-во ТОВ «Щедра садиба плюс». Вип. 47. 117-124.

3. Петренко, Ю.М., Петренко, Ю.І., Дудник, Ю.М., Чернишов, В.О. (2017). Перспективи використання інформаційних технологій у сфері фізичної культури та спорту. Науково-методичні основи використання інформаційних технологій в галузі фізичної культури та спорту. Вип.1. 78-81.
4. Тимошенко, О.В., Марущак, М.О. (2018). Використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі фізичного виховання учнівської та студентської молоді. Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт), Вип. 3К(97). 544-548.
5. Тимченко, Г.М., Літвінова, А.М., Закревський, А.М., Левчук, В.Г. (2020). Технології створення відкритих освітніх ресурсів та відеосервісів навчання основ здоров'я. Вісник національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченко. Серія: «Педагогічні науки», 7(163). 153-161.
6. Філенко, Л.В., Несен, О.О. (2018). Інформатизація підготовки студентів-гандболістів засобами мультимедійної комп'ютерної програми «Гандбол». Спортивні ігри. №1(7), 54-61.
7. Цьовх, Л.П., Мельничук, Л.П., Фестрига, С.В., Зелікова, Т.І. (2019). Інноваційний потенціал інформаційно-комунікаційних технологій в контексті модернізації фізичного виховання студентів ЗВО. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, Вип. 7 (115). 88-92.
8. Kozina, Z., Ol'khovuj, O., Temchenko, V. (2016). Influence of information technologies on technical fitness of students in sport-oriented physical education. Physical education of students, 20(1), 21-28. doi:10.15561/20755279.2015.0603

9. Olkhovy, O.M., Petrenko, Y.M., Temchenko, V.A., Timchenko, A.N. (2015). «Model of students' sportoriented physical education with application of information technologies». Physical education of students, 3, 29-37.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Темченко Володимир Олександрович: к. фіз. вих., доцент, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна.

Volodymyr Temchenko: PhD (physical education and sport), Associate Professor; V.N. Karazin Kharkiv National University, 4, Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine
[orcid.org / 0000-0003-0171-4614](https://orcid.org/0000-0003-0171-4614)

E-mail: temchenko1961@ukr.net

Коленченко Анастасія Миколаївна: старший викладач кафедри фізичного виховання та спорту, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна; майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна.

Anastasiia Kolenchenko: V. N. Karazin Kharkiv National University, 4, Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine

E-mail: kolenchenkonasti@gmail.com

Чупир Катерина Іванівна: старший викладач кафедри фізичного виховання та спорту, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна; майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна.

Kateryna Chupyr: V. N. Karazin Kharkiv National University, 4, Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine

E-mail: karnavaldekor@gmail.com

Авдасьова Надія Володимирівна: старший викладач кафедри фізичного виховання та спорту, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна; майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна.

Nadiia Avdasova: V. N. Karazin Kharkiv National University, 4, Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine

E-mail: avdasyova.n.v@gmail.com

Акінін Леонід Анатолійович: старший викладач кафедри фізичного виховання та спорту, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна; майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна.

Leonid Akinin: V. N. Karazin Kharkiv National University, 4, Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine

E-mail: akinincoach@gmail.com